

“Журналістською справою займатися, допоки не потьмяніє розум і стане здоров’я”.

Андрій ЗИЛЬ,
журналіст, краєзнавець,
м. Бориспіль

У КРАЮ, ДЕ НАРОДИВСЯ ЄВГЕН ГРЕБІНКА

Наближення двохсотлітнього ювілею від дня народження Євгена Павловича Гребінки спонукало освітян Бориспільського району відвідати край, де він народився і виріс, ознайомитися з його історичним минулим, життям, побутом і традиціями місцевих мешканців, відчуті подих землі і природи, серед якої зростає і формувався майбутній письменник. Окрім того, Євген Павлович — сучасник Шевченка, не байдужий до його долі й таланту. Він брав активну участь у викупі поета з кріпацтва, у виданні першого “Кобзаря” 1840 року. Українець Євген Гребінка був досить помітною особою в далекій і холодній столиці. Маючи глибокі й ґрунтовні знання, викладав російську словесність у Дворянському полку, кадетському корпусі, у військово-навчальних закладах, учив слухачів мінералогії, ботаніки і зоології.

Саме Гребінка познайомив Шевченка з відомими людьми Петербурга. Це була перелова демократична інтелігенція, яка підтримувала поета морально і матеріально, опікувалася його долею, стежила за розвитком його поетичного і малярського талантів. І за цей, ще не до кінця поцінований внесок у долю поета, Євген Гребінка заслуговує шани, поваги і доброї пам’яті.

Сучасники знали і згадували Гребінку як чудового педагога, відзначаючи його добру вдачу і велику любов до літератури. Ще в гімназійні роки (а навчався він у Ніжинській гімназії вищих наук імені князя Безбородька) пробудився в ньому літературний талант. І нині його романс “Очи чорные” виконують співаки багатьох країн світу, при цьому рідко хто згадує про авто-

ра, вважаючи твір народним. А який глибокий ліризм і життєва реальність закладені в “Українській мелодії” або в пісні “Молода еще девица я была”!

...Мальовнича дорога на Пирятин. На під’їзді до Мар’янівки ми не побачили вказівника з написом “Вас вітає батьківщина Є. П. Гребінки!” Нас зустріла вчителька місцевої школи Марія Кузьмівна Харченко, яка піднесла вчителю Бориспільщини повну чашу любові до свого земляка, розповідаючи про родину Гребінок. У тісній кімнаті сільського будинку культури повідала про село, про свого земляка, про майже забуту і зруйновану пам’ять про нього. Особливо на хуторі Убіжище, який став частиною села Мар’янівка. Там збереглися родинний цвинтар, де поховано Є. П. Гребінку і його предків, частина бузкової алеї, якою ходив колись майбутній поет, та великий занедбаний лях.

Де була садиба, де стояв будинок, можна лише уявити під розповідь екскурсовода: жодної таблички, пам’ятного каміньчика. Зруйнована пам’ять... Лише місцеве вчителство, неспокійні освітяни переймаються меморіалом свого славного земляка, стукають у двері чиновницьких кабінетів, щоб виділили кошти на реконструкцію і ремонт музею, на оформлення експозиції, щоб гідно розказати про нього гостям. Ювілейні заходи відбудуться у лютому наступного року. Та вже нині земляки Є. П. Гребінки прийняли близько двох десятків екскурсійних делегацій попри байдужість владних структур до пошанування пам’яті класика української байки, який разом зі

своїм сучасником Г. Квіткою-Основ’яненком торував творчий шлях Шевченку...

За 160 літ стерлася з лиць землі могила Є. П. Гребінки, бо літопису його родинного кладовища ніхто не вів. Хоча деякі деталі повідав і висловив докір українській інтелігенції історик Микола Стороженко, який у липні 1900 року в журналі “Киевская старина” повідомляв: “На днях нам довелося відвідати могилу Є. П. Гребінки, похованого на окремому кладовищі в саду пп. Мазараки біля х. Убіжище Пирятинського повіту Полтавської губернії. Сумно було бачити занедбану могилу людини, яка свого часу відігравала помітну роль в літературному світі і займала не останнє місце в історії української літератури.

Невелике родове кладовище Гребінок обкопано ровом і одною стороною прилягає до проїжджої дороги. Через рів від дороги перекинуті кладки до замкнених на замок воріт. Коли сторож земського училища і наглядач за кладовищем відчинив ворота, то перед нами постала невеличка квадратна ділянка землі, оточена з трьох боків садом і засіяна кількома могилами, із яких тільки на одній — могилі Анни Павлівни Свічки, наявний металевий хрест з відповідним написом, на інших звичайні дерев’яні хрести без написів. Коли сторож показав нам могилу Є. П. Гребінки, то він додав, що встановлений на ній ветхий дерев’яний хрест перенесений із сусідньої могили, де він замінений новим, — а до того на могилі Є. П. Гребінки кілька років ніякого хреста не було, бо вперше встановлений давно підгнив і

прибраний. Крім того, сторож сказав, що під порівняно високим могильним насипом покаяться останки двох — Є. П. Гребінки і його дружини”.

Свої враження про відвідини могили письменника історик Микола Стороженко завершив докором своїм сучасникам... і нам, бо актуальними й сьогодні є його слова: “Невже наша інтелігенція, яка завжди піклується про збереження пам’яток рідної старовини, не збере коштів для спорудження відповідного надгробного пам’ятника на могилі Є. П. Гребінки для увічнення його імені в пам’яті нащадків”.

Та є “куток”, де поселився дух Є. П. Гребінки, — це кімната-музей у райцентрі, названому на честь славного поета, поряд з народним історико-краєзнавчим музеєм, яким завідує Людмила Андріївна Безвиненко — вчителька за освітою, краєзнавець за покликанням. Вона разом зі своїми однодумцями докладає чимало зусиль, аби з гідністю зустріти ювілей свого земляка. Але, як мовиться, фінанси співають невеселі романси. Та їх смутну і жалісну мелодію не чуять багатії, які б змогли проїнятися любов’ю до рідної історії, до свого земляка, за словами Євгена Чикаленка, не лише до глибини душі, а й до глибини кишені. Адже попереду — 200 років від дня народження Є. П. Гребінки. Його ім’я належить не тільки мар’янівцям, не лише полтавцям, а й всій Україні. Тож слово за державними структурами, які мусять допомогти гребінківцям у підготовці до ювілейних заходів, у виданні зібрання його творів, монографій про життєвий і творчий шлях класика української байки, поета, прозаїка, перекладача і сина України, якому доля відміряла всього тридцять шість років земного шляху, а пам’яті про нього — безмежжя віків.